Akademisyenlere Yönelik Mobbing Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Akademisyenlere Yönelik Mobbing Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16593

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Akademisyenlere Yönelik **Mobbing** Ölçe?i, yüksekö?retim kurumlar?nda çal??an akademisyenlerin maruz kald??? psikolojik taciz davran??lar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? özgün bir ölçektir. Ölçek, 2014 y?l?nda Çögenli ve Asunakutlu taraf?ndan yap?lan geçerlik ve güvenirlik çal??mas? sonucunda son halini alm??t?r. Toplam 23 maddeden ve be? ana alt boyuttan olu?an bu araç, akademik ortamdaki zorbal???n farkl? veçhelerini (ileti?im, sosyal ili?kiler, itibar, mesleki durum ve psikolojik sa?l?k) kapsaml? bir ?ekilde de?erlendirmeyi hedefler. Elde edilen yüksek **Cronbach's Alpha** katsay?s? (α=0.970), ölçe?in yüksek düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?unu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Akademisyen, Mobbing, Psikolojik Taciz, ??yeri Zorbal???, Ölçek Geli?tirme, Güvenirlik, Geçerlik, Yüksekö?retim.

Yazarlar

Mehmed Zait Çögenli, Tuba Asunakutlu.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, üniversite ve benzeri yüksekö?retim kurumlar?nda görev yapan akademik personelin, çal??ma ortamlar?nda kar??la?t?klar? **mobbing** davran??lar?n?n yo?unlu?unu ve türünü bilimsel yöntemlerle tespit etmektir. Bu ölçek, akademik personel üzerinde uygulanan sistematik psikolojik taciz eylemlerini be? farkl? kategori alt?nda inceleyerek, bu tür olumsuzluklar?n akademik kariyer ve ki?isel iyi olu? üzerindeki etkilerini anlamaya yard?mc? olmay? amaçlamaktad?r.

Yap?

Akademisyenlere Yönelik Mobbing Ölçe?i, i?yeri psikolojik tacizini (mobbing) akademik ba?lamda ele alan çok boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Ölçek, toplam 23 madde ve bu maddelerin topland??? 5 ana alt boyuttan olu?maktad?r. Bu alt boyutlar, akademik ya?am?n ve profesyonel kimli?in farkl? alanlar?na yöneltilen sald?r?lar? temsil etmektedir:

Kendini Gösterebilmeye ve ?leti?ime Yönelik Sald?r?lar (6 madde)
Sosyal ?li?kilere Yönelik Sald?r?lar (4 madde)
?tibara Yönelik Sald?r?lar (3 madde)
Mesleki Duruma Yönelik Sald?r?lar (7 madde)
Ki?inin Psikolojik Sa?l???na Yönelik Sald?r?lar (3 madde)

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bu be? faktör, uluslararas? literatürde kabul gören ve mobbingin temel bile?enlerini olu?turan sistematik zorlay?c? davran??lar? kapsamaktad?r.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini test etmek amac?yla aç?mlay?c? **faktör analizi** (AFA) uygulanm??t?r. Analiz öncesinde, verilerin faktör analizine uygunlu?u de?erlendirilmi?tir.

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örneklem Uygunlu?u: KMO de?eri 0.889 olarak bulunmu?tur. Bu de?er, verilerin faktör analizi için oldukça uygun oldu?unu göstermektedir.
Barlett Testi: Barlett Küresellik Testi manidar bulunmu?tur ($p < 0.001$). Bu sonuç, de?i?kenler aras?ndaki korelasyon matrisinin faktör analizi için uygun oldu?unu do?rulamaktad?r.

Verilerin uygunlu?unun belirlenmesinin ard?ndan, ba?lang?çta 41 madde ile ba?lanan analizde, boyut tan?mlamas? yap?lmadan temel bile?enler analizi (PCA) gerçekle?tirilmi?tir. Faktörlerin netle?tirilmesi için **varimax döndürme tekni?i** kullan?lm?? ve bu süreç sonucunda ölçek 5 alt boyut ve 23 maddeye indirilmi?tir.

Güvenirlik

Akademisyenlere Yönelik Mobbing Ölçe?i'nin iç tutarl?l???, **Cronbach's Alpha** katsay?s? kullan?larak de?erlendirilmi?tir. Ölçe?in genel iç tutarl?l?k katsay?s? oldukça yüksek bulunmu?tur, bu da maddelerin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Genel Güvenirlik Katsay?s?:

Tüm Ölçek için Cronbach's Alpha (α) = 0.970

Alt Boyut Güvenirlik Katsay?lar?:

Kendini Gösterebilmeye ve ?leti?ime Yönelik Sald?r?lar (α = 0.899)
Sosyal ?li?kilere Yönelik Sald?r?lar (α = 0.917)
?tibara Yönelik Sald?r?lar (α = 0.821)
Mesleki Duruma Yönelik Sald?r?lar (α = 0.911)
Ki?inin Psikolojik Sa?l???na Yönelik Sald?r?lar (α = 0.740)

Tüm alt boyutlar?n güvenirlik katsay?lar? kabul edilebilir veya mükemmel düzeyde olup, ölçe?in farkl? mobbing türlerini ayr? ayr? güvenilir bir ?ekilde ölçme yetene?ine sahip oldu?unu kan?tlamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme sürecinde, ba?lang?çta haz?rlanan 41 maddelik taslak üzerinden **aç?mlay?c? faktör analizi** (AFA) uygulanm??t?r. Bu analiz, temel bile?enler analizi (PCA) yöntemi kullan?larak gerçekle?tirilmi?tir. Analizin amac?, maddeler aras?ndaki ili?kileri inceleyerek, ölçülmek istenen psikolojik yap?y? en iyi temsil eden temel boyutlar? ortaya ç?karmakt?r.

Yap?lan faktör döndürme i?lemi (Varimax) sonucunda, ölçe?in 5 faktörlü bir yap? sergiledi?i belirlenmi?tir. Bu analizler neticesinde dü?ük faktör yüküne sahip veya birden fazla faktöre yüklenen maddeler elenerek madde say?s? 23'e dü?ürülmü?tür. Bu 23 madde, mobbingin akademik ortamdaki be? temel görünümünü temsil eden nihai alt boyutlar? olu?turmu?tur.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geli?tirme

Format: Kendini De?erlendirme Ölçe?i (Öz Bildirim)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Akademisyenler

Ya? Grubu: Yeti?kin (Akademik Personel)

Popülasyon Detaylar?: Yüksekö?retim kurumlar?nda çal??an ö?retim elemanlar? ve ara?t?rmac?lar.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5'li **Likert tipi** derecelendirme kullan?larak yan?tlanmaktad?r. Yan?t seçenekleri ?u ?ekildedir:

Hiçbir Zaman (1)
Nadiren (2)
Bazen (3)
Genellikle (4)
Her Zaman (5)

Anahtar Kelimeler

Akademik Ya?am, Mobbing Alt Boyutlar?, Güvenirlik Katsay?s?, Varimax Döndürme, Temel Bile?enler Analizi, U?ak Üniversitesi.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Mehmed Zait Çögenli

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

?leti?im E-posta Adresi: mzahid.cogenli@usak.edu.tr

Yaz??ma Adresi: U?ak Üniversitesi.

?zinler, Ücretler ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2014 (Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?n?n yay?nlanma y?l?).

Kullan?m ?zinleri: Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ücret: Ticari olmayan akademik ara?t?rmalar için genellikle ücretsizdir, ancak yazar onay? gereklidir.

PDF Dosyas?: Ölçe?in orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: akademisyenlere-yonelik-mobbing-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Çögenli, M. Z., ve Asunakutlu, T. (2014). Akademisyenlere Yönelik Mobbing Ölçe?i geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *U?ak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *18*, 92-105.

Akademisyenlere Yönelik Mobbing Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek, be? alt boyut alt?nda toplam 23 maddeden olu?maktad?r. Madde da??l?m? alt boyutlara göre a?a??daki gibidir:

Kendini Gösterebilmeye ve ?leti?ime Yönelik Sald?r?lar: 6 madde
Sosyal ?li?kilere Yönelik Sald?r?lar: 4 madde
?tibara Yönelik Sald?r?lar: 3 madde
Mesleki Duruma Yönelik Sald?r?lar: 7 madde
Ki?inin Psikolojik Sa?l???na Yönelik Sald?r?lar: 3 madde

ARABPSYCHOLOGY.COM